

- життя. – 1920. – Ч.2-3. – С.65.
13. ДАХО. – Ф.582. – Оп. I. – Спр.99. – Арк.55.
 14. Там само. – Спр.93. – Арк.4-5, 47.
 15. Там само. – Спр. 100. – Арк.2.
 16. Там само. – Спр.13. – Арк.5.
 17. Баженів Л.В. Историчне краєзнавство Правобережної України ХІХ – на початку ХХ століть. – Хмельницький, 1995. – С. 143-144.
 18. ДАХО. – Ф.582. – Оп.1. – Спр.89А. – Арк.60; Спр.93. – Арк.12.
 19. Тимошик М. “Лишусь навіки з чужиною...” Митрополит Іларіон (Іван Огієнко) і українське національне відродження. – Вінніпег-Київ, 2000. – С.288.
 20. Наше життя. – 1920. – Ч. 1. – С. 1.
 21. Там само. – С.26.
 22. Там само. – Ч.2-3. – С.65-78.
 23. Нова думка. – 1920. – Ч. 1-2. – С.64-65.
 24. ДАХО. – Ф.582. – Оп. 1. – Спр.99. – Арк. 10.
 25. Там само. – Спр.100. – Арк. 1.

В статтю зроблено спробу розкрити основні напрями діяльності бібліотеки Каменець-Подільського державного українського університету і показати її значення для національного відродження в період революції 1918-1920 рр.

Ключеві слова: Каменець-Подільський державний український університет, бібліотека, діяльність, революція.

УДК 027.7:378.4(477.43)К-ПДП:070

*С.О. Кантлін,
м. Кам'янець-Подільський*

Бібліотека Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на сторінках газети “Радянський студент”

У статті аналізуються публікації працівників бібліотеки та її читачів, надруковані в інститутській газеті “Радянський студент” з метою вивчення діяльності бібліотеки Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту з 1968 по 1990 роки.

Ключові слова: “Радянський студент”, бібліотека, Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут, бібліографічна робота, виставка, огляд літератури, бюлетень нових надходжень.

Досліджуючи історію бібліотек, науковці використовують різні джерела інформації: архівні документи, літописи, періодичні видання та ін. Одним із таких джерел є щотижнева газета “Радянський студент” – орган дирекції, партбюро, комітету ЛКСМУ і профорганізації Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (19 вересня 1968 року інституту присвоєно ім'я Затонського В.П.), на сторінках якої висвітлювалася діяльність інститутської бібліотеки. Перший номер газети побачив світ 29 січня 1957 року. Перші випуски газети готували по черзі студенти історико-філологічного факультету Анатолій Суровий, Григорій Гораш, Андрій Коник, Юхим Тельфер, В'ячеслав Цикра, відповідальними за випуск були викладачі кафедри української літератури Полікарп Свідер і Валентин Сапун.

У ході вивчення питання проаналізовано 35 підшивок “Радянського студента”, які нараховують 934 номери. На жаль, всі номери не збереглися, але із знайденого матеріалу можна чимало дізнатися про роботу бібліотеки за період 1957-1990 рр.

Завідувач бібліотекою Й. І. Токар, публікуючи повідомлення “Запрошуємо в бібліотеку” [24], “Храм людської мудрості” [35], “Скарбниця знань” [39, 43, 53], щоразу закликав студентів користуватися бібліотекою, інформував про кількість томів, та періодичних видань, каталоги, масові заходи у книгозбірні. З його публікацій дізнаємося, що 1969 року фонд бібліотеки складав 436786 томів і розкривався за допомогою систематичного та алфавітного каталогів. Бібліотека передплачувала 261 журнал. Протягом року обслуговувала понад 5000 читачів і видавалося більше 400 тис. книг, журналів та інших видань. Проводилася й масова робота: читацькі конференції, огляди літератури. Організовувалися виставки, готувалися списки рекомендованої літератури. Складена відділом бібліографії картотека “Поділля” надала велику допомогу авторам “Історії міст і сіл Хмельницької області”. Для кращого забезпечення викладачів і студентів літературою діяв міжбібліотечний абонемент, який мав зв'язок з 11 найбільшими бібліотеками країни [35]. Вже у 1985 році книжковий фонд нараховував біля 700 тис. видань, абонемент та 3 читальні зали обслуговували 5200 читачів [73]. Особлива увага зверталася на відвідування студентами бібліотеки, самостійну підготовку до занять з метою успішної здачі сесії [1].

Зі сторінок щотижневика дізнаємося і про бібліографічну та масово-просвітницьку роботу.

Бібліографічну роботу бібліотеки можна прослідкувати за повідомленнями О. Зуськової [37], І. Сосницької [48, 58], Я. Томашевської [63], В. Гедзал [31]. 1968 року працівники відділу бібліографії завершили формування картотек “Карл Маркс у спогадах сучасників”, “Максим Горький – основоположник соціалістичного реалізму” [29]. Під рубрикою “Компас у книжковому морі” завідувача відділом бібліографії О. Зуськова повідомляла про видання, за допомогою яких читачі можуть віднайти інформацію про книги, що друкувалися в СРСР, УРСР: “Книжная летопись”, “Летопись рецензий” – органи державної бібліографії, в яких реєструвалися книги, брошури та рецензії на території СРСР; “Літопис книг” та “Літопис рецензій” – органи державної бібліографії УРСР [26], “Нові книги УРСР” – масовий щоденний бібліографічний бюлетень; “В мире книг” – критико-бібліографічний журнал Комітету по пресі при Раді Міністрів СРСР [27, 43].

З метою ознайомлення читачів з новою літературою в останні три дні місяця організувалися дні інформації. Під час одного з таких заходів відділ бібліографії організував виставку літератури з бібліотекознавства за рубриками: “Дожовтнева українська література”, “Дожовтнева російська література”, “Радянська російська література”, “Бібліографія зарубіжної літератури”, проведено бесіди [33]. За допомогою “Днів інформації” студенти поповнювали свої знання про нову літературу. Студентка 1-го курсу українського відділу В. Гедзал проінформувала через часопис про читацьку конференцію, яку підготували працівники відділу бібліографії спільно з кабінетом літератури. На конференції йшла мова про те, як читати книгу, як зробити саме читання найбільш розумним і ефективним, як добитись правильного, справді наукового розуміння і засвоєння прочитаного [31].

Читання – серйозна творча праця, читач, спираючись на раніше отримані знання та досвід, слідкує за ходом думок автора, знайомиться з його роздумами, сприймає методи дослідження. Для того щоб читач зміг поглибити знання, йому потрібно допомогти оволодіти навичками читання. З цією метою бібліографи публікували повідомлення “Любіть книгу” (1959) [15], “А як до книги ставишся ти? Розмова на серйозну тему” (1969) [34], “Як працювати над книгою” (1973) [46], “Вчись працювати з книгою”, в яких автори вчили читачів, як оволодіти знаннями, невичерпні багатства розуму, весь історичний досвід попередніх поколінь з книги.

Одними із засобів пропаганди літератури є підготовка тематичних бібліографічних оглядів та бюлетенів нових надходжень.

При підготовці бібліографічних оглядів, щоб викликати в читача зацікавленість до рекомендованої літератури, бажання познайтися

з нею, враховувалися найбільш важливі, цікаві видання. Наприклад, В. М. Пархоменко опублікувала цілу низку оглядів: “Полум’яні революціонери”[42], “Книги з педагогіки”[47], “Бойові подруги”[56], “Для вас, першокурсники”[68], “Пропонує бібліограф”[71], “Нові книги з атеїзму”[72], “На допомогу молодим сім’ям”[77] та ін. Також друкувалися бібліографічні огляди, підготовлені бібліотекарями М. Бойцовою “Книги про Ілліча”[36], Л. Лавською “Твої друзі-книги”[38], М. Лобановською “Книжкова полиця педагога”[40], Л. Юрковською “Жінка і революція”[55] та “Полум’яний революціонер (до 80-річчя з дня народження В. Володарського)”[59].

А бюлетені нових надходжень, розміщені в газеті, включають опис нових книг та журналів, що надходили до бібліотеки за певний період. Матеріал систематизований за алфавітом прізвищ авторів, назв книг та включає короткі анотації про видання [2, 3, 9, 12, 16, 17, 22, 52, 54, 61, 65, 67, 69, 75].

Велика робота приділялася пропаганді літератури шляхом організації виставок. Тематичні виставки присвячувалися актуальним питанням політичного життя, науки, культури, історії. Висвітлювалося це і на сторінках щотижневика [4, 14, 44, 49, 50, 60]. У статті “Експонати розповідають” (1962) повідомляється, що до 900-річчя Кам’янець-Подільської бібліотека підготувала велику книжково-ілюстративну виставку книг про місто, численних ілюстрацій, статей з місцевих газет [21]. Організовувалися виставки до 150-річчя з дня народження видатного російського педагога і основоположника вітчизняної педагогічної науки К.Д. Ушинського [50], до відзначення 70-річчя від дня народження М. Островського – книжково-ілюстративна виставка “Життя-подвиг”[51]. У статті Ю. Яворської та В. Олійника мова йде про виставку “Книжкові скарби нашої бібліотеки”. На ній представлялись зібрання унікальних творів, яким понад 100 років. 1982 року фонд рідкісних книг нараховував 4 тис. примірників. Одна з гостей виставки в книзі відгуків зазначила: “На коротку мить довелось доторкнутись до цього величезного надбання книгодрукування в нашій країні...” [64].

Значно поповнювався фонд бібліотеки за рахунок подарунків. Особливо цінний дар бібліотеці зробила колишня випускниця інституту В.Г. Ткач, передавши свою власну бібліотеку – 1120 найменувань (1355 томів), серед яких 9-томник Купріна, 15-томник Уеллса, 9-томник Сінклера [28].

З повагою та вдячністю студенти відгукувалися про роботу працівників бібліотеки О.П. Шейко [23], О.І. Зуськової [30], З.Я. Маслової [62], які намагалися якомога якісніше задовільнити читацькі запити.

Отже, газета “Радянський студент”, в якій не раз вміщувалася інформація про надходження нової літератури, проведення днів інформації, підготовку картотек, виставок, є цінним джерелом історії бібліотеки.

Використані джерела

1957 рік

1. Напередодні екзаменів // Радянський студент. – 1957. – 29 січ. – С. 1.
2. Нові книги // Там само. – 22 листоп. – С. 2.
3. Токар Й. Науково-популярні журнали / Й. Токар // Там само. – 5 груд. – С. 2.

1958 рік

4. Книжкова виставка // Там само. – 1958. – 11 лют. – С. 2.
5. Горьківські дні в інституті // Там само. – 5 квіт. – С. 2.
6. До пам'яті В.І. Леніна // Там само. – 22 квіт. – С. 1.
7. На честь знаменної дати // Там само. – 1 черв. – С. 1.
8. Токар Й. 267 посилок книг / Й. Токар // Там само. – 14 лип. – С. 2.
9. Нові книги в нашій бібліотеці // Там само. – 1 верес. – С. 3.
10. Коротко // Там само. – 24 груд. – С. 4.

1959 рік

11. Пам'яті Надії Костянтинівни // Там само. – 1959. – 2 лют. – С. 2.
12. Книжкова полиця // Там само. – 7 берез. – С. 2.
13. Тимківська В. Читайте літературні журнали / В. Тимківська // Там само. – 21 квіт. – С. 2.
14. Книжкова полиця // Там само. – 7 лип. – С. 2.
15. Любіть книгу // Там само. – 22 груд. – С. 1.

1961 рік

16. Токарев Й. Прочитайте нові книги // Там само. – 1961. – 18 берез. – С. 2.
17. Прочитайте цю книгу // Там само. – 12 трав. – С. 2.

1962 рік

18. Нові книги про Ілліча // Там само. – 1962. – 17 квіт. – С. 1.
19. Рекомендуємо прочитати // Там само. – 28 черв. – С. 2.
20. Рекомендуємо прочитати // Там само. – 6 жовт. – С. 2.
21. Експонати розповідають // Там само. – 15 листоп. – С. 1.

1963 рік

22. Вийшли окремим виданням // Там само. – 1963. – 28 лют. – С. 2.

1965 рік

23. Коріньовський В. Заслужена повага [Про Олександру Петрівну Шейко] В. Коріньовський // Там само. – 1965. – 21 жовт. – С. 1.

24. Токар Й. Запрошуємо в бібліотеку / Й. Токар // Там само. – 18 листоп. – С. 2.

1966 рік

25. Троян А. В читальному залі / Алім Троян // Там само. – 1966. – 22 груд. – С. 2.

1967 рік

26. Зуськова О. Твій друг – бібліографія / О. Зуськова // Там само. – 1967. – 20 квіт. – С. 2.
27. Зуськова О. Твій друг – бібліографія / О. Зуськова // Там само. – 7 трав. – С. 2.
28. Токар Й. Дарунок старої вчительки / Й. Токар // Там само. – 12 жовт. – С. 1.

1968 рік

29. Зуськова О. Вісті з нашої бібліотеки / О. Зуськова // Там само. – 1968. – 8 лют. – С. 2.
30. Медведюк Г. Будь ласка, знайдіть [Про О.І. Зуськову] / Г. Медведюк // Там само. – 7 берез. – С. 1.
31. Гедзал В. Радяться читачі / В. Гедзал // Там само. – 13 черв. – С. 2.
32. Токар Й. Назустріч 100-річчю з дня народження В.І. Леніна / Й. Токар // Там само. – 17 жовт. – С. 1.
33. Канарчук Р. Дні нової книги / Р. Канарчук // Там само. – 12 груд. – С. 2.

1969 рік

34. Лобановські М. А як до книги ставишся ти? Розмова на серйозну тему / М. Лобановські // Там само. – 1969. – 17 квіт. – С. 2.
35. Токар Й. Храм людської мудрості / Й. Токар // Там само. – 22 трав. – С. 1.
36. Бойцова М. Книги про Ілліча / М. Бойцова // Там само. – 27 листоп. – С. 2.

1970 рік

37. Зуськова О.І. Як знайти потрібну книгу / О.І. Зуськова // Там само. – 1970. – 17 верес. – С. 2.

1971 рік

38. Лавська Л. Твої друзі книги / Л. Лавська // Там само. – 1971. – 4 лют. – С. 2.

1972 рік

39. Токар Й. Скарбниця знань / Й. Токар // Там само. – 1972. – 1 черв. – С. 1.
40. Лобановська М. Книжкова полиця педагога / М. Лобановська // Там само. – С. 4.
41. Новинки з бібліографії // Там само.

42. Пархоменко В. “Полум’яні революціонери” / В. Пархоменко // Там само. – 22 черв. – С. 2.

1973 рік

43. Токар Й. Скарбниця знань / Й. Токар // Там само. – 1973. – 17 трав. – С. 1.
44. Гораш І. Книжкова виставка / І. Гораш // Там само. – 31 трав. – С. 1.
45. Сосницька І. Великий художник слова / І. Сосницька // Там само. – 13 верес. – С. 2.
46. Пархоменко В. Як працювати над книгою / В. Пархоменко // Там само. – 4 жовт. – С. 2.
47. Пархоменко В. Книги з педагогіки: бібліографічний огляд / В. Пархоменко // Там само. – 25 жовт. – С. 1.

1974 рік

48. Сосницька І. Життя та інформація / І. Сосницька // Там само. – 1974. – 1 січ. – С. 2.
49. Відвідайте виставку. – 6 черв // Там само. – С. 1.
50. Люба В. Відкрито виставку / В. Люба // Там само. – 7 лют. – С. 2.
51. Білецька Т. Про письменника-бійця / Т. Білецька // Там само. – 3 жовт. – С. 2.

1975 рік

52. Білецька Т. До знаменної дати: нові книги / Т. Білецька // Там само. – 1975. – 13 берез. – С. 4.
53. Токар Й. Скарбниця знань / Й. Токар // Там само. – 17 квіт. – С. 4.
54. Сосницька І. Новий журнал / І. Сосницька // Там само. – 1 лип. – С. 1.
55. Юровська Л. Жінка і революція: бібліографічний огляд / Л. Юровська // Там само. – 2 жовт. – С. 2.
56. Пархоменко В. Бойові подруги: бібліографічний огляд / В. Пархоменко // Там само. – 9 жовт. – С. 2.

1976 рік

57. Пархоменко В. Нові лауреати Ленінської премії / В. Пархоменко // Там само. – 1976. – 17 черв. – С. 2.
58. Сосницька І. Дні інформації / І. Сосницька // Там само. – 16 верес. – С. 1.
59. Юровська Л. Полум’яний революціонер (до 80-річчя з дня народження В. Володарського) / Л. Юровська // Там само. – 28 верес. – С. 1.

1978 рік

60. Пархоменко В. Організовано виставку / В. Пархоменко // Там само. – 1978. – 2 лют. – С. 1.

61. Сосницька І. Нові книги / І. Сосницька // Там само. – 27 берез. – С. 2.

1979 рік

62. Дрозда М. Наша Зоя Яківна / М. Дрозда // Там само. – 1979. – 8 берез. – С. 1.
63. Томашевська Я. Вісті з бібліотеки / Я. Томашевська // Там само. – 17 трав. – С. 4.

1982 рік

64. Яворська Ю. Унікальна виставка / Ю. Яворська, В. Олійник // Там само. – 1982. – 1 квіт. – С. 2.
65. Круглецька Л. На книжковій полиці вузу / Л. Круглецька // Там само. – 8 квіт. – С. 2.

1983 рік

66. Джерело знань // Там само. – 1983. – 26 трав. – С. 3.
67. Пархоменко В. Нові надходження літератури / В. Пархоменко // Там само. – 2 черв. – С. 2.
68. Пархоменко В. Для вас, першокурсники / В. Пархоменко // Там само. – 1 верес. – С. 2.

1984 рік

69. Пархоменко В.М. Літературна Болгарія / В.М. Пархоменко, Н. Казєва // Там само. – 1984. – 6 верес. – С. 2.
70. Круглецька Л. Р. Вчися працювати з книгою / Л. Р. Круглецька // Там само. – 7 жовт. – С. 2.
71. Пархоменко В. Пропонує бібліограф / В. Пархоменко // Там само.

1985 рік

72. Пархоменко В. Нові книги з атеїзму / В. Пархоменко // Там само. – 1985. – 16 трав. – С. 2.
73. Користуйтеся бібліотекою // Там само. – 30 трав. – С. 2.

1986 рік

74. Токар Й.І. Такі важкі останні кілометри / Й. І. Токар // Там само. – 1986. – 8 трав. – С. 1.
75. Пархоменко В. Нові книги / В. Пархоменко // Там само. – 23 жовт. – С. 2.

1988 рік

76. Круглецька Л. Лекторам-пропагандистам / Л. Круглецька // Там само. – 1988. – 24 трав. – С. 2.
77. Пархоменко В. На допомогу молодим сім'ям / В. Пархоменко // Там само. – 31 трав. – С. 2.
78. Пархоменко В. Художня література, що надійшла до бібліотеки / В. Пархоменко // Там само. – 19 верес. – С. 2.

1990 рік

79. Пархоменко В. Усе про Шевченка / В. Пархоменко // Там само. – 1990. – 1 лют. – С. 2.
80. Кравченко Л. У читальному залі / Л. Кравченко // Там само. – 31 трав. – С. 1.

В статье анализируются публикации работников библиотеки и ее читателей, напечатанные в институтской газете “Радянський студент” с целью изучения деятельности библиотеки Каменец-Подольского государственного педагогического института с 1968 по 1990 годы.

Ключевые слова: “Радянський студент”, библиотека, Каменец-Подольский государственный педагогический институт, библиографическая работа, выставка, обзор литературы, бюллетень новых поступлений.

УДК 027.7:378(477.43):070:378(477.43) “1991/2010”

*А. П. Гаврищук,
м. Кам'янець-Подільський*

“СТУДЕНТСЬКИЙ МЕРИДІАН” ЯК ДЖЕРЕЛО ІСТОРІЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ КАМ'ЯНЕЦЬ- ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. ІВАНА ОГІЄНКА ДОБИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1991–2010 рр.)

У статті на основі публікацій університетської газети “Студентський меридіан” висвітлюється багатогранна діяльність наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за період незалежності України (1991-2010 рр.).

Ключові слова: інститут, університет, наукова бібліотека, бібліотечна рада, бібліографія, автор, абонемент, книжковий фонд, газета, книга, книгообмін, “Студентський меридіан”, читальна зала.

Газета тодішнього Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В. П. Затонського “Радянський студент”